

INVENTARI DELS PAPERS D'ANTONI PUIGBLANCH

Aquesta proposta de comunicació per a la *Sessió d'Estudis Mataronins* és un resum del pla de treball d'investigació que vaig presentar l'any passat al concurs de borses d'estudi, que anyalment convoca el Patronat Municipal de Cultura de Mataró, mereixent l'aprovació del jurat. El primitiu redactat d'aquest treball l'he presentat com a memòria de llicenciatura en filologia catalana, en la convocatòria de febrer de 1986. La troballa de més documentació inèdita d'Antoni Puigblanch m'ha obligat a refer la redacció del treball. Tinc previst de concloure la definitiva redacció per finals d'aquest any. Crec, però, que la publicació i lectura pública d'aquest text, pot ésser positiva per a donar a conèixer la meua recerca i sobretot per fer-ne partícip a tots els interessats en l'aventura humana i intel·lectual d'Antoni Puigblanch. Tant de bo que a partir d'aquesta discussió pública pogués recollir més dades per tal de fer el meu treball més complet, perquè crec que més d'un apassionat de Puigblanch (com el traspassat Jaume Llavina i Cot, a qui es dedica l'edició facsimil dels *Opúsculos Gramático-Satíricos*) es podrà comptar entre el públic assistent a la *Sessió d'Estudis Mataronins*.

En presentar aquest projecte no fem altra cosa que reprendre una antiga preocupació de l'Ajuntament de Mataró que en junta del 12 d'octubre de 1840, assabentat *por los papeles públicos, que en la ciudad de Londres habia acontecido la muerte de D. Ant^o Puigblanch* i conscient de la gran personalitat de l'escriptor i polític afegeix, *siendo dicho sugeto pública y notoriamente conocido no solo en esta ciudad, sino en toda la Nación tanto por la variedad y profundidad de sus conocimientos que han acreditado las obras hasta ahora publicadas, como por los eminentes servicios que en todas épocas ha prestado a la causa de la libertad, que motivaron su emigración a un país extranjero, donde ha fallecido* acorda encarregar a Miquel Biada i Bunyol *con quien estaba estrechamente relacionado el difunto* les oportunes gestions per tal de recuperar l'obra inèdita d'Antoni Puigblanch, *ecsitándole á que por cuantos medios les sugiera su conocido zelo y patriotismo procure que la importante obra que según noticias ha dejado al morir escritas tan apreciable ciudadano vean la luz pública por medio de la imprenta*. També se li encarrega l'adquisició d'un retrat de Puigblanch, que seria col·locat a la Sala de Sessions *para que sirva de estímulo á sus conciudadanos, tanto como honra su memoria a la ciudad*. Es demana la col·laboració, no s'especifica de quin tipus encara que suposem que financera, de la secció mataronina de la "Sociedad de Amigos del País" i al Diputat Provincial Francesc Viñas.

Dos dies més tard, Miquel Biada comunica la seva satisfacció per l'encàrrec i envia a l'Ajuntament l'última carta rebuda de Puigblanch i una altra dirigida pels seus marmessors. L'Ajuntament acordà, en sessió del 14 d'octubre de 1840, d'enviar-los una carta d'acreditació per tal de facilitar les gestions a Miquel Biada. El 22 d'octubre es crea una comissió, estimulat l'Ajuntament pel traspassament d'Antoni Puigblanch, a fi d'obtenir retrats de mataronins il·lustres. D'aquesta comissió en formen part Miquel Biada i el músic cec, familiar de Puigblanch, Jaume Isern. El 31 d'octubre Miquel Biada comunica a l'Ajuntament la impossibilitat d'acomplir l'encàrrec per haver de marxar de Mataró. El nou executor serà Jaume Isern. En un acord del 19 de desembre de 1840 L'Ajuntament de Mataró vol fer memòria als marmessors de Puigblanch, Vicenç Torres i Vicenç Ballota, emigrats liberals, del primer escrit que se'ls va enviar demanant el retrat d'Antoni Puigblanch i els originals de l'obra inèdita. El desenllaç el podem seguir a través del carteig de Vicenç Torres i l'escolapi Josep Rius. Torres va comprar els manuscrits de Puigblanch. La biblioteca es va subhastar per a contribuir, tal com havia explicitat Puigblanch en el seu testament —el seu últim escrit on té ben present la ciutat de Mataró— a la mantenició del seu germà disminuït, Bru Puig i Blanch. L'escolapi Josep Rius tingué durant dos mesos els manuscrits de Puigblanch, els mateixos que Torres comprà en pública subhasta seguint les ordres, possiblement, de l'Ajuntament de Mataró. De com els manuscrits anaren a la Biblioteca Nacional de Madrid, i l'Ajuntament de Mataró, previsiblement pel canvi polític, ja no s'interessà més per la seva publicació i de la circulació manuscrita dels poemes de Puigblanch i de la seva influència en el moviment liberal, no historicista, de la Renaixença, són aspectes i hipòtesis que formen part del cos del treball més que de la presentació del projecte.

La dispersió dels papers d'Antoni Puigblanch ha estat una preocupació constant dels historiadors de la literatura catalana. Ja en el segle passat, nou anys després de la mort de Puigblanch, Joan Corminas en el seu *Suplemento* a l'obra de Torres i Amat, es plany de la pèrdua d'aquests treballs i expressa la intenció de recuperar-los, *Iremos buscándolos como quien va recogiendo cosas perdidas en una vasta llanura, que no es dado seguir en todas sus partes*. En l'actualitat el Dr. Joaquim Molas, en una crítica dirigida a la monografia històrica dedicada a Puigblanch per Enric Jardí, conclou *En apèndix, hom publica les lletres adreçades al director del "Times" amb motiu del lliurament il·legal de Puigblanch a les autoritats espanyoles dut a terme per les angleses de Gibraltar; els fragments desconeguts del projectat llibre puigblanquí sobre la regeneració política d'Espanya; la nota necrològica apareguda a "The Morning Chronicle" londinenca. N'hi trobem a faltar un: l'inventari dels papers conservats a la Biblioteca Nacional de Madrid*.

El nou projecte d'investigació reprèn els acords municipals de l'Ajuntament de Mataró i la palesa necessitat sentida per estudiosos i especialistes de la literatura i cultura catalanes; pretén inventariar tota l'obra editada i inèdita d'Antoni Puigblanch, intel·lectual català del segle XIX, que malgrat el seu llarg exili per raons de signe polític, mai deixà de relacionar-se amb la seva ciutat natal; a més a més de les evidents relacions de tipus familiar sempre es va sentir preocupat pel progrés econòmic, moral i cultural de la ciutat que va representar políticament en les Corts del Trienni Liberal, preocupació que en la vellesa prendrà mesures fantasioses i d'aquí el carteig amb l'escolapi Josep Rius, que li refuta les fantàstiques teories del descobriment català de la brúixola, la colonització catalana de l'Índia i la capitalitat de Mataró d'una primitiva civilització pre-romana i panteista, en el llibre pòstum *Memorias históricas de la ciudad de Mataró*.

El projecte contempla, a més a més de la catalogació de l'obra de Puigblanch, la descripció dels manuscrits, l'anàlisi paleogràfica per a la demostració de la seva autenticitat i la notació crítica per al projecte d'edició que descrivim més endavant. També un estudi històric on intentem relacionar Puigblanch i la seva tasca d'erudit i creativa amb la resta de la intel·lectualitat de l'època. En un primer sondeig caldria situar Puigblanch entre la generació d'il·lustrats, que la guerra del francès i la crisi de l'Antic Règim més l'exili liberal, varen fer evolucionar vers una postura pre-romàntica. Agrupats per la dècada de naixença obtenim un llistat considerable que ens permet d'aïllar "el cas Puigblanch" i objectivament donar-li el seu just valor.

Podem concloure, descobert el manuscrit —d'autor desconegut, segons el catàleg de la Biblioteca Nacional de Madrid— que conté els poemes inèdits de Puigblanch, que fou el primer autor que conreà la poesia catalana culta en el segle XIX.

Joan Abelló Juanpere.